

Rīta laikraksts

A bonešanas maksas:
1 mēn. bez piesūt. Ls. 1.50
ar piesūtišanu Ls. 1.80,
uz ārzemem — Ls. 3.

gads

Sestdien, 15. novembrī

1924

Nationalismus, Patriotismus un - panamericanismus

Nazionalismus un patriotismus tagad ir losungi. Deesin, waj kahdreib pasaule schee wahrdi til dauds ir skandinati ka tagad? Kas grib buht lojals un godigs pilsonis, tam wijspiemâ lahrtâ jabuht nazionalam un patriotismam. Mumus ir sinamas aprindas un sinami preses organi, kuru terminologija aprobeschojas tilai ar scheem, diweem wahrdeem, kuri wifas bishwes parahdibas mehro un atrisina isejot no ta, waj kahds ir nazionalis un patriotiss ich ne.

Bet dsihwes paruna mums mahza, la latra pahrmehriba nahk tilai par launu. Mehs tomehr negribetu fazit, la nazionalismus waj patriotismus waretu anest samaitaschanu; mehs tilai gribam aifrahdit, la pahrmehrige un neweetä leetoti schee apsihmejumi saudè sawu pirmatnejo nosihmi, iluhst nowasati un sinamos gadijumos pat kompromiteti. Tas se wiischli jaatteezina us pahrdshwojama lailmetu. Ne latrø, kutsch fit pee kruhtim unsala, la winsch ir nazionalists un patriots, tahds pateescham ari ir. Loti beeschi mehds buht taikni otradi un tas fewischli jaakala par muhsmahju nazionalistiem un patrioteem. Taijni tas aprindas, kuras latra wahrda galà fewi dehwè par nazionalam un patriotislam, wißmasak pelna scho apsihmejumu. Tam beeschi ween nazionalismus un patriotismus ir tilai isfahrtne, aif kuras noslehyp sawus personigos weikalus, sawas iswirtibas, daudsos gadijumos pat sinamas noseedsibas. Lai

rūnā fakti.
Patriots ir ilweens pilsonis, kas ir gataws sawu personigo dīshwi, sawas personigās intereses seedot wišpahribas labā, kas ir gataws usupuret sevi, sawu ihpaschumu, sawu lablajās tehwijas labā. Patriots war buht mantigs pilsonis, sozialists, komunists u. t. t. Wehsturē ir dauds augstīrdiga patriotisma peemehru. Eiſch lam tad nu ispauschas muhsmahju „patriotu“ patriotismus? Latvija ir jauna valsts, dīsimusi un attihstījusees ioti gruhtos un newehlamos apstahlos. Latvju tauta, pahrzeetuši gadu simteni werdsibu, tagad fasneegusi patstahwibū um sahī pati weidot sawu wehsturi, dodot plaschu eespehju brihwi attihstītees tau-tas radoscheem spehkeem. Tā tad par is-dewibas truhkumu peerahdit sawu patriotismu neweens newar suhdsetees. Gluschi otradi — pati muhšu dīshwe prasa pehz patrioteem; prasa pehz Lāhtschplehscha, kas istihritu semi no moschkeem uu-weltu latvju tautai minas. Svihdolu

Tomehr mehs neredsam schos patri-
otus. Bet mehs redsam gan, ta taisni
tee wihti, kurus apstahlli wehsturisfajā
brihdi bija isbihdijuschi atbildigās wee-
tās, wišmasak bija patrioti. Ari wehla-
kos walsts attihstibas periodos walsts
atbildige waditaji scho patriotismu naw-
parahdijuschi. Wehl wairat: taisni tee,
kuri wišstalak daudsinaja patriotismu,
bijā wišleelakee antipatrioti. Winu pa-
triotisms ispaudās personigo weikalu ap-
kopšanā. Itla pehz isdotaš bewises
wiši zentās eedsihwotees us walsts reh-
tina. Wiſus schos pseidopatriotus bija
sagrachbis itka eedsihwoschanās drudsī.
Katrā zentās noraut jo leelaku gabalu
no walsts pihraga. Schi eedsihwoscha-
nās lahire bija kluwusi tik nepahrwarama, ta

Wahzijas 6 g. rewoluzijas svehtloš

"Forwerts" 9 nowembra numurā atsihīmē, ka wahzu rewoluzijas nopolns ir tas, ka Wahzija peenehmusi demokrat. walstis eelahrtas formu. Bet wahzu sozial-demokratija pratuši atturet tautas mašas no pahristeidīgas rihzibas strauji rewoluzionārā wirseenā, kas walsti buhtu pasudinajusi.

Rahds zits laikraksts resumēdams aīsgahjušchos 6 gadus pastrihpo sozial-demokratu nosegu gūmus pret proletariatu. Sākdi būrusi vilmī cilviku iedzīvotību un proletariata isnihžināschanaā Dahrgi samaksatos mehgina jumos strahd neeku fchīra nahkuši pēc atsīnas, ka kom promīšā ar burschuašiju ta pasaude wiši un pirmām kahrtām fawu fchīras apstānu un fawu politisko pašcheeरu. U schodeen wehl sozialdemokratija nel iutras apmahnīt mašas ar demīnstrētēj losungu: „Zihnu par republiku, pret reakciju”, zeredama ar to nowehrst strahd neezību no winas ihsteem nsdewumeem

7. nov. demonstrācijas Itālijā.

Walareiropas laikraksti raka: 7.
nowembri sakārā ar Kreewijas rewolu-
zijas svehtkeem Italijas strahdneekos
bijis pazilats gara stahwollis. Wifās
pilsehtdās isplatīts simteem tuhksfōscheem
skrejlapinu, plalatu, bilschu, karikaturu.
Romā us wifēem eelu stuhereem bijuschi
farlani farogi ar rewoluzionareem us-
ralsteem, bet Ankona pat us pilsehtas
waldes nama, Bolona un Turinā us
wifām fabeedrīskām ehkam un telegrafo
stabeem farlani farogi. Fabrikās pa-
pusdeenas lailu notilusčas plasčas
strahdneelu ūpulzes. Ugitazijas litera-
tura un skrejlapinas isbalitas zaur strahd-
neelu ehdeenu punkteem. Ankona. Kre-

Pret fašchismu

R o m ā, 11. novembrī. Vēž
italeeshu laikrakstu sinam, ar Romas
parlamenta atlahašchanu ir notizis fakts,
ka tagad tur pastāvētu diņi formeli weens
otram preteji parlamenti. Waldibas
partijam ir weens parlaments un opo-
zīcijas partijam otrs. Waldibas partiju
parlamentā Mussolini turejis plāschu
runu. Otrā parlamentā oposīcija noleh-
muši Mussolini parlamentu boītotet.
Waldibas partiju preeščstāhvji eesne-
guschi demisiju. Kara dalibneelu zentral-
komiteja peenehmusi ašu resolūziju, kurā
dara waldibu atbildigu par fašistu pat-
waribam. Uli kara inwalidi atkriht no
Mussolini. Milanas kara dalibneeli ar
15,000 paraksteem eesneeguschi Mussolini
ašu protesta rastu.

oluzijas svehtlos
apuru un proletariata isnihzinashana
Dahrgi famalkatos mehginaumos strahd
eeelu schlira nahku si pee atsinaš, ka kom
promisā ar burschuaſiju ta pasaude wiſi
un pirmām kahrlām sawu schliras ap
inu un sawu politisko paſchzeeru. U
chodeen wehl sozialdemokratija nel nutre
as apmahnit masas ar democnſtrete
osungu: „Zihnu par republiku, pret re
kziju“, zeredama ar to no wehrst strahd
eezibū no winas ihsteem nsdewumeem

nonā, Reggio Emilia notikuschas strahdneelu demonstrazijas. Dschena wā demonstrazija, rīkhota ar rewoluzionarosungu karogeem, gahjuši pa eelam a seefmam un pee Padomju Kreewijahklaas apsweikuši konsulatu. Milan strahdneeli uswedušchi demonstrazija ireiku, dseedajuschi internazionali, turuschi sapulzes un runas. Schi protesti un demonstraziju fajuhksma issaulta n. Mussolini spaibu un sozialdemokrati fotaschas politikas. Salārā ar notikuscho, runajot kahdā fabrikas mitinā, aretēts komunistiskā laikraksta „Unita“ revaltors.

Kooperaziju komisijai wairē naw darba

L i f i l d à, 13. novembri. (Ra-
dio.) Sakarā ar Dewsa projekta stah-
chanos spehkā, reparaziju komisijai Po-
lisē nahkās stipri faschaurinates. Tā
stalaidis deesgan leelu flaitu darbineet
un pahrwahlsees no dahrgās Aistorija
veesnizas lehtakās telpās. Galwene
delegati wairš nesākemis pastahwigū algū
bet teem ismaksās noteiktas sumas po-
ehdem un ar tā faistītos isdewumuā
"Morning Post" raksta, ka reparaziju
komisija atdewuji fawas pilnvaras
chadām fabeedrissām eestahdem, kura
adijis Dewsa projekts. Ja wina real-
ieshana buhs felsmiga, tad reparaziju
omisijas delegateem atītis mas darba

azijas", kuras laiku pa laikam tomej awilno fabeedribu. Un fas tas rastu rigalais: wisi leelo panamu darbineeki sewehrojami walstis wihri un fabeedribas vilari, bijuschee ministri un taml., bieagad ir waitalkahrteji miljonari, ar ilo ajschumeem Latvija un ahrsemes. Ar iari issflaidrojams, ka Riga leelās galdeeku darbnizas newar ween weist pasuljumus us lungu kabinetu, damu bieuaru, salonu un t. t. mehbelem. Kuehrt, tur atlez flaidas, hala paruna.

Nepahriwarama eedsihwochandās fahif leelā mehrā pahrnehmusi pilsonislo-patriolus", la pat mulfu "diplomatii newar atturetees no fahrdinashanas no darbolees ar spekulaziju. Tā, veem, wiesien Sarl. Krustam nahzās atsaukuju pahrstahwi Maßawād, mahzitaju Sursch bija atradis, la spekulazija dauds eenestgala, nelā weenkahrfsch "diplomata" deenesis, sewishki wehl, i spekulaziju war veelopt us diplomatisti

pahrstahwju neaiflaramibas rehkina. Lee-
lu ustrailumu fabeedribā fazejhluſi ari
flandaliosā lokaina ſpekulazijaſ leeta,
furā eejaulti tā faultee „diplomaticlee-
kurjeri“ un ari weens otrs ofizialaſ di-
plomatijaſ darbineels. (Vehz pulki.
D. Seltina ſinojuma — daschi konsuli).
Polizija greesch wiſu Rigu aplahrt lai-
atruſtu lokaina iſplatitajuſ, bet tagad iſ-
rahdaſ, ka lokains teel eeweſis ar diplo-
matiſko bagaſchu no ahrſemem.

Kaut gan leelalā dala panamas no-
risinajusčas reforos (apgahdibas mini-
strijas Bruners un Grinbergs, Ulmanis
spekijs, Norwegijas sīkles, famosa Herma-
nowska leeta, kur ar bij. ministru labi-
neta peektischanu walstij nodariti saude-
jumi pahri par miljonu rub. un t. t.),
tomehr ari privatee un fabeedrīskee pa-
fahlumi usrahda eevehrojamu
virtuositati panamu kombi-
neschānā. Lai tilai minami „Nastas“
leetu, kaltunu fahli, daschadas loterijas
un zitus klubus, spehlu kasino u. t. t.
Naw gandrihs neweena dsihwes nosare,
kur nebuhtu sawa panama. Wissahri
jaatishmē, ka loti dīli eesaknojuſees pa-
rafcha slaukt walstis gotim. Daschadee
walstis aisdewumi privateem usnehma-
jeem un daschadam organizazijam ir ra-
dijsi usskatu, ka bes walstis pabalsteem
nemas newar dsihwot un tapehz ari latrō
zenschās isplehst jo wairak no scheem pa-
balsteem preelfch ūewis. Wehsturē ir
peemehri, ka tritiskos brihschos pilsoni
nahk walstij palihgā, seedodami ūawu
mantu, bet pee mums noteek gluschi
otradi. Ja nu mehs wehl nemam wehrā,
ka walstis gotimas slaukschana leelā
mehrā atkarajas no tam, par zīk slau-
zejs prot iſſlītees patriotisčs, tad nebuhs
jabrihnas, ka „patriotisms“ muhsu deenās
ir trumpis. Ir tatschu iſdewigi buht
patriotam, jo tas atmaksjas. Bet waj-
schahdam ūamaksjam „patriotismam“
ir laut ūas lopejs ar iħstu patriotismu,
to, mums leelas, nebuhs ūewischki japee-
rahda

Ja jau ar patriotismu tās leetas
stahw tik behdigi, tad wehl kaunali ir
ar nazionalismu. Jau tās apstahlis,
ka par wiškarstakeem nazionalisteem fewi
dehwejas tās aprindas, kurām ir bijuschi
un wehl tagad ir fakari ar Latvijas
wehsturislafeem eenaidnēleem, Ieezina,
la scho lauschu nazionalismam ir loti
schaubiga masla. Wini leizas ussstahjo-
tees Latvijas glahbeju lomā. Wini grib
Latviju glahbt no — demokratisma, pahr-
wehrschot to par dikturas walsiti a la
Needra un Mussolini. Wini ir tik
karsti dikturas peelriteji, la jau tagad
mehgina ar terora palīhdību guht pa-
nahkumus. Wini „nazionalismis“ iſ-
pauschas iſkahrtu nosmehreshanā, logu
dausīshanā, strahdneelu sapultschu jaun-
shana, atsewischlu strahdneelu peekau-
shana, feeweeshu apdraudešhanā un
pat peelauschanā un zitos tamlihdsigos
huliganiskos nedarbos. Schee „nazio-
nalee“ lauschli un naschu waroni ar
fawu teroru tik stipri eebeedejuschi fa-
beedribu, la no wineem latrs labprah
iswairas, pazeedams winu nelitribas,
lai tikai nebuhiu japeedishwo wehl lee-
latas neyatilshanas. Leeli noyelni schi
huliganisma kultivēshana peeder real-
zionarai presei, lura to zenschas idealisēt
un nostahdit par iħsto nazionalisma pa-
raugu.

